

Μια κινητήρια δύναμη αλλαγών στη δημόσια υγεία

Του **ΘΑΝΟΥ ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ***

Η πανδημία COVID-19 αποτελεί μια τεράστια πρόκληση για τα δημόσια συστήματα υγείας, αναδεικνύοντας τις παθογένειες, τους προσαρμοστικούς μηχανισμούς και τα δυνατά στοιχεία τους, τόσο κατά τη διάρκεια όσο και μετά το πέρας της.

Από τις αρχές του 2020, έγι-νε σαφές σε διεθνές επίπεδο ότι τα συστήματα υγείας δεν είχαν διαμορφώσει αποτελεσματικούς μηχανισμούς επιτήρησης λοιμωδών νοσημάτων, ώστε να υπάρξει έγκαιρη ειδοποίηση επερχόμενης επιδημικής έξαρσης, αλλά και της μεταδοτικότητας και της βαρύτητας της νόσου. Σε αυτό το πλαίσιο, είναι απαραίτητη η επαρκής στελέχωση αποκεντρωμένων μονάδων επιδημιολογικής επιτήρησης σε όλο τον κόσμο, υπό την επίβλεψη και του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας. Αντιστοίχως, απαιτούνται εργαστηριακές υποδομές και τεχνολογίες με προσλήψεις εξειδικευμένου προσωπικού. Η συμβολή της τεχνολογίας των «μεγάλων δεδομένων - big data», των μοντέλων γενωμικής επιτήρησης και τεχνητής νοημοσύνης θα είναι σημαντική.

Η έλευση της πανδημίας COVID-19 στη χώρα μας ανέδειξε την ανάγκη επαναπροσδιορισμού του τρόπου λειτουργίας και οργάνωσης του εθνικού συστήματος υγείας, το οποίο χρήζει ουσιαστικής αναδιάρθρωσης και μεταρρυθμίσεων.

Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, απαιτούνται:

- Εθνική συνεννόηση για την οργάνωση και την ενίσχυση της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, με απόδοση κινήτρων για στελέχωση των ιατρονοσηλευτικών δομών. Τα τριτοβάθμια νοσοκομεία της χώρας κλήθηκαν να ανταποκριθούν στη συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση υπηρεσιών υγείας από ασθενείς με COVID-19, ενώ παράλληλα συνέχισαν τη φροντίδα οξέων και χρόνιων περιστατικών χωρίς COVID-19. Υπό αυτές τις συνθήκες της υπέρμετρης ζήτησης υπηρεσιών υγείας, καθίσταται σαφής η ανάγκη αποκέντρωσης και ενίσχυσης της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, ώστε τα ηπιότερα περιστατικά να αντιμετωπίζονται σε περιφερειακό επίπεδο ή σε εξωτερική βάση.

- Προσλήψεις μόνιμου υγειονομικού προσωπικού αλλά και διοικητικού προσωπικού, καθώς και προσωπικού υποστήριξης των νοσηλευτικών δομών.

- Βελτίωση της υλικοτεχνικής υποδομής με διασφάλιση επάρκειας υλικών, εισαγωγή νέων τεχνολογιών και πρόληψη προσωπικού με εξειδικευμένη εκπαίδευση, καθώς και σημαντική βελτίωση των αποδοχών των υγειονομικών,

ώστε να περιοριστεί το φαινόμενο brain drain.

- Ενταξη των νεότερων εφαρμογών της βιοϊατρικής τεχνολογίας και της εξ αποστάσεως ιατρικής στην κλινική πρακτική, που μπορεί να ενισχύσει σημαντικά την αποκέντρωση στις υπηρεσίες υγείας, ώστε να μειωθούν οι επισκέψεις ασθενών στα νοσοκομεία.

- Αναγκαία είναι επίσης η διαμόρφωση ενός συγκεκριμένου σχεδίου αντίδρασης και ανακατάταξης των νοσοκομειακών κλινών σε περιπτώσεις εμφάνισης απειλητικών νόσων για τη δημόσια υγεία.

Επίσης, θα πρέπει να δοθούν κίνητρα στις φαρμακευτικές εταιρείες της χώρας, ώστε να είναι ικανές να παράγουν εμβόλια και αντιικά φάρμακα σε σύντομο χρονικό διάστημα, με ασφάλεια και αποτελεσματικότητα.

Η πανδημία ανέδειξε και ένα άλλο παρεύρημα όσον αφορά το επίπεδο της υγείας των πολιτών. Η μελέτη των ασθενών με κορωνοϊό δείχνει ότι η συνύπαρξη συννοσηροτήτων όπως η παχυσαρκία, η υπέρταση και ο σακχαρώδης διαβήτης αυξάνουν σημαντικά τις επιπλοκές της COVID-19. Η πρόληψη και η ολοκληρωμένη αντιμετώπιση αυτών των χρόνιων, μη μεταδοτικών νοσημάτων είναι επομένως απαραίτητη για έναν επιπλέον λόγο.

Ένα άλλο πρόβλημα είναι ότι η πληθώρα πληροφοριών σχετικά με την πανδημία και η ταχύτητα μετάδοσης των μηνυμάτων μέσω των κοινωνικών δικτύων καθιστούν εύκολη την παραπληροφόρηση. Επομένως, απαιτείται η συνεχής επιστημονική ανάλυση των δεδομένων και η παρουσίασή τους στο κοινό με εύληπτο τρόπο από ειδικούς επιστήμονες και επιστημονικές επιτροπές.

Συμπερασματικά, η πανδημία COVID-19 κατέστησε σαφή την αξία της δημόσιας υγείας σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας, στην οικονομία και στην κοινωνική συνοχή. Η επιτυχία των πολιτικών δημόσιας υγείας συνίσταται τόσο στην ετοιμότητα για άμεση αντίδραση σε έκτακτες ανάγκες όσο και στη διασφάλιση της συνολικής υγείας των πολιτών και τη βελτίωση της καθημερινής ποιότητας ζωής. Η αναβάθμιση της εκπαίδευσης σε θέματα δημόσιας υγείας θα βοηθήσει την κοινή γνώμη στην κατανόηση της αναγκαιότητας των παρεμβάσεων δημόσιας υγείας και θα οδηγήσει στην πιστότερη εφαρμογή τους με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα.

* Ο κ. Θάνος Δημόπουλος είναι καθηγητής Θεραπευτικής-Ογκολογίας-Αιματολογίας, πρώτανης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.